

ТАЛАБАЛАРНИНГ КАСБИЙ ТАЙЁРГАРЛИГИНИ ПЕДАГОГИК КЛАСТЕР ЁНДАШУВ АСОСИДА ТАКОМИЛЛАШТИРИШДА МАЛАКАВИЙ ПЕДАГОГИК АМАЛИЁТНИНГ ЎРНИ

Лафасов Б.Ж.

Низомий номидаги ТДПУ

Профессионал таълим методикаси кафедраси ўқитувчиси

Таянч сўзлар: касбий компетенция, амалий фаолият, кўникма, педагогик амалиёт, компетентлик, интеграция, олий таълим, бўлажак ўқитувчи, назария.

Ключевые слова: профессиональная компетентность, практическая деятельность, навыки, педагогическая практика, компетентность, интеграция, высшее образование, будущей учитель, теория.

Key words: professional competence, practical activity, skills, pedagogical practice, competence, integration, higher education, future teacher, theory.

Тадқиқотимиз предметидан келиб чиққан ҳолда, компетентли ўқитувчи таёрлаш масаласини ўрганишнинг асосий йўналишларини очиб бериш мақсадида бу жараёндаги муаммоларнинг ечимини кўрсатадиган психологик-педагогик адабиётларни таҳлил қилиш мақсадга мувофиқ. Мавжуд хулосаларнинг турли-туманлигига қарамай, барча тадқиқотлар учун умумий бўлган нарса шундаки, уларда касбий компетенция даражаси талабаларнинг педагогик маҳоратини шакллантириш даражасига боғлиқ. Соҳага оид илмий адабиёт ва изланишлар таҳлилидан маълум бўладики, ўқитувчи соҳага доир билимларни (психологик-педагогик, методик, илмий ва мутахассислик фанлари) ўзлаштириши, улар ёрдамида таълим сифатини ошириш талаб этилади. Шу сабабли мутахассиснинг касбий компетенциясини шакллантириш масаласини ҳал қилишда пойдевор яратадиган ва касбий тайёргарликнинг муваффақиятини белгилайдиган педагогик фан ва амалиётнинг асосий қоидаларини танлаш ва уларни ишлаб чиқиш вазифаси устувор масалага айланади. Мамлакатимиз ҳозирда “Миллий тикланишдан – миллий юксалиш сари” қадам қўймоқда, демократик жамият, ҳуқуқий давлат қурмоқда экан,

бундай шароитда таълимнинг аҳамияти нафақат иқтисодий, балки бутун жамиятни янги тараққиёт босқичига олиб чиқишнинг энг муҳим омили сифатида янада ошади. Таълимнинг роли кундан-кунга ортиб боради, таълим сиёсатининг асосий вазифаси – замонавий таълим сифатига эришиш, унинг шахс, жамият ва давлатнинг ҳозирги ва бўлғуси эҳтиёжларига мувофиқ бўлиши ҳисобланади. Шу сабабли ўқитувчиларни тайёрлашга катта эътибор берилмоқда. Олий таълим тизимини тубдан такомиллаштириш, мутахассислар тайёрлаш сифатини ва ўқитувчиларнинг касбий маҳоратини ошириш, замонавий ҳаёт талабларига жавоб берадиган педагогик корпусни тайёрлаш ва шакллантириш вазифаси мамлакат келажаги учун муҳим аҳамиятга эга. Ушбу муаммони ҳал қилиш учун бугунги педагогик таълим муассасаларида тайёрланаётган ўқитувчилар замонавий мактаб талабларига тўлиқ жавоб бера олмаётгани уни баратараф этишни тақозо этмоқда. Педагог кадрларни тайёрлаш тизимини: унинг ташкил этилиши, тузилиши, мазмуни, малакавий амалиёти ва таълим жараёнидаги инновацион жараёнлар билан ўзаро боғлиқлик тамойилларини, ўқитувчилар таркибини кўпайтириш ва сифатини яхшилашни комплекс ислоҳ қилиш учун бир нечта моделларни ишлаб чиқиш ва экспериментал равишда синовдан ўтказиш зарур. Замонавий мактабларимиз учун мутлақо бошқача педагогик кадрлар керак. Қоидага риоя қилишга одатланган ва ҳар бир қадамда кўрсатмалар кутиб турадиган ўқитувчи бундай мактабларга мос келмайди. Замонавий мактаб ўзига жонли муносабатни, индивидуал ёндашишни талаб қилади. Компетентликка асосланган таълим шароитида ўқитувчи таълим жараёнида анъанавий таълимга нисбатан бир оз ўзгача функция ва ролни бажаради. Бундай таълим шаклида ўқитувчидан:

- талабаларнинг мустақил фаол билим фаолиятини ташкил этувчи;
- компетентли маслаҳатчи ва ёрдамчи;
- талабалар ҳаракатини психологик-педагогик аспектда баҳолай оладиган, уларга самарали ҳаракатлари билан тез ёрдам беришга ва ўзлаштирилган малака ва кўникмаларни амалда қўллаш жараёнида учрайдиган қийинчиликларни бартараф этишга қодир мутахассис бўлиш талаб этилади. Ҳар бир таълим муассасаси таълим жараёни талабаларни ҳақиқий ҳаётга, фаолиятга, шу билан бирга, ўзлигини англаш, такомиллаштиришни мақсад қилади. Фақатгина бу ҳолат эртанги кун, келажакка йўналтирилган таълим тизими ва педагогика фанида ҳар қандай ижобий ўзгаришларни муваффақиятли амалга оширилиши билан кафолатланади. Ҳозирги кун мактабига ўз касбий компетенцияларига эга, бошқача айтганда, касбий компетентли мутахассис керак.

Амалиёт ва унинг касбий компетенцияларни ўзлаштиришдаги аҳамияти фалсафанинг ҳам илмий-тадқиқот муаммоларидан бўлиб келган. Дарҳақиқат,

илмий соҳага оид билимларни ўзлаштириш ва ривожлантиришда амалиётнинг аҳамияти жуда катта ва бу классик фалсафа намояндаларидан тортиб ҳозирги давр файласуфларини ҳам қизиқтириб келмоқда. Фалсафий дунёқараш бўйича амалиёт моддий, сезиш мумкин бўлган, объектив, мақсадга йўналтирилган инсон фаолияти, билиш натижалари ҳақиқат мезони ҳисобланади. К. Маркс буни “ижтимоий шахснинг серҳаракат, ишчан фаолияти” сифатида тавсифлайди. Бу бутун билиш жараёнининг бошланиши, чиқиш нуқтаси, табиий яқунидир. Амалиёт, кенг маънода, билиш ва инсоният бутун ҳаётининг асоси сифатида билимлар манбаи, уни ҳаракатлантирувчи куч бўлиб хизмат қилади. Бу билим мазмунининг объективлигини асослайди. Билишнинг яқуний мақсади ўз-ўзидан билимнинг пайдо бўлиши эмас, балки уларни амалий воқеликка ўзгартирилиши, уларни ҳақиқий ҳаётда гавдалантириш саналади. “Назарий билимларнинг объектига айланган ҳар бир нарса вақт ўтиши билан амалий онгнинг, сўнгра инсон амалий ҳаракатининг объектига айланади” [3; 69-с.]. Бу эса назария бирламчи ва амалиёт унинг ҳосиласи сифатида пайдо бўлиши ҳамда улар ўртасидаги бирлик моҳияти ҳақидаги фикрни тасдиқлайди. Фалсафий нуқтаи назардан қаралганда, назария ва амалиётни ўзаро ажралмас алоқададир. Бу алоқадорлик ва муносабатда амалиёт етакчи аҳамият касб этади. Шу билан бирга, тор маънода, малакавий амалиёт – бу олий ўқув юртларида касбий тайёргарликнинг муайян шакли бўлиб, у соҳавий билимларга таянади, муайян қонуниятларга асосланади. Амалий фаолиятнинг ўзига хос хусусияти ўқитувчи фаолиятининг касбий ўзига хослиги билан характерланади. Амалиёт ўзига хос бўлган педагогик шарт – шароитни талаб қилади ва унда ўқитувчи фаолиятидаги барча жиҳатлар эътиборга олинishi зарур. Бу жараёнга фалсафий нуқтаи назардан ёндашиш унинг моҳиятини очиб беришга кўмаклашади.

Талабаларнинг касбий компетенлигини ривожлантириш шакли сифатида малакавий амалиётнинг имкониятларини очиб бериш учун мамлакатимиз олий таълим тизимида амалиётнинг шаклланиш тарихига, уни ташкил этиш тажрибасига мурожаат қилиш орқали қуйидагилар мақсад қилинади:

1) тарихий тажрибани ҳозирги кун шароитида самарали қўллаш имкониятлари борасида фикр билдириш;

2) самарасиз амалиёт шаклларида фойдаланиш каби кенг тарқалган ҳато ва камчиликларнинг такрорланишига йўл қўймаслик. Амалиётнинг бундай таҳлили уни ташкил этишнинг замонавийлашган ва компетенциявий мақбул шаклини (моделини) ишлаб чиқишга эҳтиёж мавжудлигини кўрсатади.

Маҳаллий тадқиқотларда Ўзбекистон таълим тизимидаги малакавий амалиётнинг пайдо бўлиши, шаклланиш тарихи муайян даврларга бўлиб ёритилмаган бўлсада, уни шартли равишда қуйидаги босқичларга ажратишимиз

мумкин: биринчи босқич – мамлакатимиз мустақилликка эришгунгача бўлган давр; иккинчи босқич – мустақилликдан то таълимнинг “кредит-модул тизими”га ўтгунгача бўлган давр; учинчи босқич – мамлакатимиз олий таълимига “Кредит-модул тизими ёки компетентликка асосланган таълим тизими” кириб келгандан кейинги давр.

1-босқич, яъни Ватанимиз ўз мустақиллигини қўлга киритгунгача бўлган даврда ҳозирги МДХ мамлакатлари таълимида алоҳида тизимлар ажралиб турмаганлиги ва Ўзбекистон таълим тизими ҳам бундан мустасно бўлмаганлиги, ўша тизимни миллий тизимимиз дея эътироф эта олмаганлигимиз сабабли ушбу даврга батафсил тўхталиш мақсадга мувофиқ эмас, деб топилди.

2-босқич, Ўзбекистон Республикасининг “Таълим тўғрисида”ги Қонуни [2] ва “Кадрлар таёрлаш миллий дастури” [1] нинг қабул қилиниши билан бевосита боғлиқ. 1998 йилда қабул қилинган Ўзбекистон Республикаси “Олий таълим муассасалари талабаларининг малакавий амалиёти тўғрисида”ги Низом муайян талаблар асосида ҳозирги кунгача барча олий таълим муассасаларида малакавий амалиётни ташкил этиш учун меъёрий асос бўлиб хизмат қилмоқда. Бундан ташқари, Олий ва ўрта махсус, Халқ таълим ва Мактабгача таълим вазирликларининг 2019 йил 5-мартдаги 10-к/к-13-4-сон қарорига мувофиқ “Педагогика таълим соҳаси талабаларининг малакавий педагогик амалиётини ташкил этиш тартиби тўғрисида” муваққат Низом қабул қилинган бўлиб, унда Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 27 июлдаги ПҚ-3151-сон “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ҳамда 2018 йил 5-июндаги ПҚ-3775-сон “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислохотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги қарорларига мувофиқ олий таълим муассасалари бакалаврият таълим йўналишлари синов-тажриба асосида малакавий педагогик амалиётини ўташ тартиби белгиланган бўлсада, ОТМларда амалиётни ташкил этишда дастлабки, яъни 1998 йилдаги “Олий таълим муассасалари талабаларининг малакавий амалиёти тўғрисида”ги Низомга таянилмоқда. Мазкур ҳужжатлар мазмунан бир-бирини тўлдиради. Уларда амалиётни ташкил этиш, унга раҳбарлик қилиш, амалиётчи-талабаларнинг ҳуқуқ ва мажбуриятлари, амалиётни ўташ босқичлари, уни якунлаш, унинг моддий таъминоти каби аспектлар ёритиб ўтилган бўлса-да, амалиётчи-талабалар қайси амалиёт турида қандай малакаларни, замонавий тилда айтганда, компетенцияларни ўзлаштириши борасида фикрлар учрамайди.

3-босқич, яъни Ўзбекистон Олий таълимига “Кредит-модул тизими ёки компетентликка асосланган таълим тизими” кириб келгандан кейинги даврда бўлажак малакавий амалиёт 4+2 тизимини жорий этиш билан бошланди. Ўзбекистон олий таълим тизимининг малакавий амалиёт тарихи ва ҳозирги ҳолатини таҳлил қилиш фан ва амалиётда ушбу муаммонинг аниқ, яхлит кўринишини шакллантиришга имкон беради. Замонавий талаблар бўлажак ўқитувчилар малакавий амалиётининг шакл ва мазмунига муайян тузатиш ва ўзгартиришлар киритиш зарурати мавжудлигини кўрсатади. Олий таълимда таҳсил олган ҳар бир битирувчи – Давлат таълим стандарти (ДТС) талабларига мувофиқ – ўз таълим босқичи ва мутахассислиги бўйича қуйидаги касбий амалий фаолият турларини бажаришга тайёр бўлиши керак:

- ўқитиш - дарс бериш;
- ташкилий-тарбиявий;
- тузатувчи-ривожлантирувчи;
- маданий-маърифий;
- консультатив;
- ижтимоий-педагогик;
- илмий-тадқиқий;
- бошқарув.

ДТСда педагог ходимларнинг мажбуриятлари сифатида таълим-тарбия жараёни иштирокчиларининг шаъни, кадр-қиммати ва ишчанлик обрўсини ҳурмат қилиши; ўқув машғулотларини сифатли ташкил қилиши, ахборот-коммуникация технологияларидан, ўқитиш ва тарбиянинг илғор ҳамда инновацион шакл ва усулларидан фойдаланиши, таълим олувчиларнинг психологик ва ўзига хос хусусиятларини, жисмоний ва руҳий саломатлигини, физиологик ривожланишини ҳисобга олиши, жисмоний, ақлий, сенсор (сезги) ёки руҳий нуқсонлари бўлган шахсларни ўқитиш учун шарт-шароитлар яратилишига эътибор қаратиши, вояга етмаган таълим олувчилар билан таълим-тарбия ишларини уларнинг ота-онаси ёки бошқа қонуний вакиллари билан ҳамкорликда олиб бориши кабилар қайд этилган. Амалий кўникма ва маҳорат психологик, педагогик ҳамда методик билимларга воситасида шаклланади. [4]

Ўзлаштирилган назарий билимлар амалиёт натижасида бўлажак ўқитувчи томонидан эгалланган тажрибанинг ошишига кўмаклашади. Педагогик амалиёт ўзига хос хусусиятларга эга ва ўқув жараёнининг педагогик тамойилларига асосан ташкил қилиниши мақсадга мувофиқ. Педагогик жараён мазмуни ва тамойиллари ўзида ўқитувчилик фаолиятини йўлга қўйишнинг асосий талабларини намоён қилади: йўналишларини белгилайди, ўқитувчилик касбига нисбатан ижодий ёндашиш кўникмасини шакллантиришга ёрдам беради. Тадқиқотимиз натижаларига кўра биз педагогик ОТМда ком-

петентликка асосланган малакавий амалиёт тамойилларини аниқлаштирдик. Улар қуйидагилар:

- инсонпарварлик – бу тамойил жамият талаблари билан шахс мақсадларини уйғунлаштиришни ифодалайди. Бу эса таълим муассасаларида ташкил қилинадиган ўқув ва тарбиявий жараёнларнинг ўқитувчи шахсини шакллантириш ва ривожлантиришга қаратилиши билан изоҳланади.
- илмийлик – бу тамойил ўрганиш учун таклиф қилинаётган билимлар илмий, ижтимоий ва маданий тараққиётнинг сўнгги ютуқлари билан мувофиқ бўлишини назарда тутди. Ўқитувчилар ўз касбий фаолиятини илмий таҳлил қилиш учун етарлича тайёргарликка эга бўлмаганда илмий ёндашувнинг аҳамияти янада ошади;
- назария ва амалиёт уйғунлиги – ушбу тамойил педагогик тажрибани амалий фаолият давомида тўплаш, уни назарий дарсларда тушуниб етиш, шунингдек, таълим самарадорлиги ва сифати текшириш, тасдиқлашга асосланади.
- узлуксизлик, изчиллик ва тадрижийлик – бунда амалиёт мазмунида бўшлиқларнинг бўлмаслиги, жараённинг мунтазамлиги ва оддийдан мураккабга қараб тадрижий ривожланишда ташкил қилинишини ифодалайди. Шунингдек, бўлажак ўқитувчиларда педагогик билим, кўникма ва малакаларни ривожлантириш аниқ дастур асосида ташкил этилиши зарурлиги ҳамда янги ўзлаштирилаётган билим аввалгисига таяниши ҳамда уни мустақамлаши, ушбу билимлар курсдан курсга такомиллаштирилиши назарда тутилади. [5]

Педагогик амалиёт узлуксиз педагогик таълим тизимининг таркибий қисмидир;

- интеграллашганлик – бу тамойил, биринчи навбатда, амалиётни ўташ жараёнидаги муаммоларни ечишда қўл келадиган психологик-педагогик, методик ва фанларга доир билимлар ҳамда кўникмаларнинг таҳлилин қамраб олади;
- мослашувчанлик – бу эса нафақат амалиё-талабанинг ўрта умумий таълим муассасаларида турли ўқув-тарбиявий ишларни ташкил этиш билан танишишидангина иборат, балки талабаларнинг педагогик жараёнга мослашиши, мактаб ички муносабатларида иштирок эта бошлашида намоён бўлади. Ушбу тамойилларга асосланиб, мутахассиснинг касбий компетентлигини шакллантириш воситаси сифатида малакавий амалиётнинг асосий функциялари белгиланади. Малакавий амалиётнинг асосий мазмуни – бу педагогик фаолият бўлиб, унда фаолият юритиш ёндашуви нуқтайи назаридан асосий компонентлар сифатида дастлаб-

ки ҳолат, мақсад, восита, шарт ва натижа қаралиши мумкин. Малакавий амалиёт мазмунига тўхталган тадқиқотчилар “амалиёт талабаларнинг назарий билимларини фаоллаштириши ва чуқурлаштириши, уларнинг педагогик маҳорат ва қобилиятларини шакллантириши, педагогик фикрлаши ва ижодий фаолиятини ривожлантиришга ҳисса қўшиши керак” [109; 34-с.] ҳамда “педагогик амалиётнинг мазмуни педагогик жараённинг энг муҳим хусусиятларини белгилаб бериши зарур” [110; 134-с.], деб ҳисоблашади. Педагогик олий таълим муассасаларида ташкил қилинган малакавий амалиётнинг ҳозирги ҳолатини ўрганиш мазкур йўналишда бирқатор камчиликлар мавжудлигини кўрсатди: 1) назарий машғулотларда бўлажак ўқитувчилар томонидан ўзлаштирилаётган замонавий педагогик ёндашувлар ҳамда таълим тизимининг ҳозирги ҳолатдаги ташкилий масалалар ўртасидаги номувофиқлик; 2) ўқув юртлиги ўқитувчилар жамоасига талабалар қўшилишининг қийинлиги; 3) назарий тайёргарлик ва амалий фаолият билан боғлиқликнинг паст даражада эканлиги; 4) таълимда интеграция масаласининг етарли даражада таъминланмаганлиги; 5) талабалар ижодий қобилиятларини ривожлантириш, уларнинг индивидуаллигини намоён қилиш ва ривожлантириш учун малакавий амалиёт имкониятларидан етарли даражада фойдаланмаслик; 6) ОТМ ва малакавий амалиёт билан боғлиқ ташкилотлар ўртасида яхлит педагогик ёндашувнинг ўрнатилмаганлиги.

Ушбу камчилик ва мулоҳазалардан келиб чиқиб малакавий амалиётнинг мақсадларни қуйидагича белгилаш мумкин: талаба шахсидаги касбий компетенцияларни ривожлантириш, соҳага оид назарий билим ва амалиёт кўникмаларни ўзлаштирган бўлажак ўқитувчиларда касбга оид фазилатларни шакллантириш. Ушбу мақсад малакавий амалиётнинг мазмунини ҳам белгилайди. Малакавий амалиётнинг интеграл табиати яхлит бир жараён сифатида бўлажак ўқитувчи шахсида шаклланадиган барча жиҳатларга комплекс таъсир этади. Малакавий амалиёт ташкилотчилари олдида турган муаммолардан бири бу ўқитувчининг касбий компетентлигининг ҳамма компонентларини ривожлантиришга қаратилган барча турдаги вазифа ва топшириқларни тайёрлашдан иборат. Малакавий амалиёт касбий тайёргарликнинг ҳар бир босқичида ўқитишнинг мақсад ва вазифалари, назарий билимдонлик даражаси, талабаларнинг мустақил ўқув жараёнларида иштирок эта олиш ва тайёргарлик даражаси ҳамда индивидуал хусусиятларига монанд курсдан курсга қараб босқичма-босқич мураккаблашиб бориши талаб этилади. Малакавий амалиёт босқичларида бўлажак ўқитувчилар педагогик фаолиятнинг муайян кўринишларини ўзлаштирадilar. Бу эса малакавий амалиёт жараёни касб-

га оид ўқув ва тарбиявий ишларни талабалар томонидан босқичма-босқич ўзлаштирилиши асосига кўра ташкил қилиниши лозимлигини кўрсатади. Педагогик фаолиятга киришишда, имкон қадар, барча ўқиган фанларни амалий қўллашга интилиш тавсия қилинади. Талабаларга назарий фанларни олиб бориш жараёнида ўзлаштирилган билимларни амалиёт билан боғлаш, Фанни ўқитиш методикасига доир билимлар Фанга доир билимлар Педагогик билимлар Психологик билимлар амалий бажариб кўришни ўргатиш талаб этилади. Бунинг учун ўқитувчилардан қуйидагилар талаб қилинади: малакавий амалиёт жараёнида талабалар учун зарур бўлган метод ва усуллардан фойдаланган ҳолда дарс машғулотини ташкил қилиш; талабалар учун ўқитиш жараёнида керак бўладиган таълимий вазиятларини яратиш; педагогик фикрлашни ривожлантириш; ҳамкорликда ишлаш, ўзаро муносабатларни ўрнатишни машқ қилиш; талабаларнинг умумий маданиятини юксалтириш йўлларида кенгроқ фойдаланиш; бўлажак ўқитувчи, тарбиячи ва ҳақозо сифатида талабаларнинг индивидуал интилишлари ва қобилиятларини ривожлантириш ва бошқалар.

Адабиётлар:

1. Ўзбекистон Республикасининг Қонуни, “Кадрлар тайёрлаш миллий дастури тўғрисида”. – Т.: 1997 йил 29 август // Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами, 2007 й., 15-сон, 150-модда; 2013 й., 41-сон, 543- модда
2. Ўзбекистон Республикаси Қонуни, “Таълим тўғрисида”. – Тошкент, 1997 йил 29 август // Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Ахборотномаси, 1997-й., 9-сон, 225-модда; 2013-й., 41-сон, 543-модда; Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 05.01.2018-й., 03/18/456/0512-сон; 19.04.2018-й., 03/18/476/1087-сон
3. Воронович Б.А. Философский анализ структуры практики. -М.: Мысль, 1972.
4. Толипов Ў.Қ. Олий педагогик таълим тизимида умуммехнат ва касбий кўникма ва малакаларни ривожлантиришнинг педагогик технологиялари: Пед. фан. докт. ... дисс. – Тошкент: 2004. – 314 б.
5. Пардабаев Ж.Э. Таълим жараёнида инновацион педагогик технологиялардан фойдаланиш мазмуни // “Мехнат ва касб таълими ўқитувчиларининг касбий компетентлигини шакллантиришда инновацион ёндашувлар” Республика илмий-амалий анжуман материаллари. – Бухоро, 2019. – Б. 25-27.

РЕЗЮМЕ

Ушбу мақолада талабаларнинг касбий тайёргарлигини педагогик кластер ёндашув асосида тақомиллаштиришда малакавий педагогик амалиётнинг ўрни, бугунги кунда педагогик олий таълим муассасаларида педагогик амалиётни ташкил этиш муамолари ва ечимлари тўғрисида сўз боради.

РЕЗЮМЕ

В данной статье рассматривается роль квалификационной педагогической практики в совершенствовании профессиональной подготовки студентов на основе педагогического кластерного подхода, о проблемах и решениях организации педагогической практики в педагогических вузах на сегодняшний день.

SUMMARY

This article examines the role of qualifying pedagogical practice in improving the professional training of students based on the pedagogical cluster approach, on the problems and solutions of organizing pedagogical practice in pedagogical universities today.